

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaki

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

Ylivieskan kaupunki kiittää lausuntomahdollisuudesta ja pitää lakiuudistusta tärkeänä tässä ajanhetkessä, jossa rakentamista ohjaava kokonaisuus on irrotettu omaksi kokonaisuudekseen (Rakentamislaki). Kaupunki pitää ensiarvoisen tärkeänä, että useampaan lakiin hajaannutettu kokonaisuus valmistellaan huolella, jotta lakeihin ei jää ristiriitaisuuksia ja tulkinnan varaa.

Kaupunki huomauttaa lausuntoaajan olevan liian lyhyt ajatellen laajaa lakikokonaisuutta, jonka vaikutus kuntiin on merkittävä. Lausuntoaika päättyy 11.7.2025, mutta käytännön tasolla kuntien viimeiset toimielinten käsittelymahdollisuudet ovat monin paikoin päättyneet kesäkuun puolivälissä.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

7 § Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat tuotantolaitokset ja toiminnot kaavoituksessa

On hyvä, että suuronnettomuusvaaraa aiheuttavan toiminnan ohjaus on otettu mukaan lakiluonnokseen.

10 § Yhteistyökeskustelu

Vuosittainen kehityskeskustelu siirtyy lakimuutoksen myötä kerran kahdessa vuodessa järjestettäväksi yhteiskeskusteluksi. On hyvä tunnistaa, että vuosittain järjestettävä kehityskeskustelu eri viranomaistahojen kanssa on lisännyt tiedonvaihtoa ja yhteistyötä molempiin suuntiin.

11 § Kaavan laatijan pätevyys

Kaavan laatijan pätevyyden nosto maankäyttö- ja rakennusasetuksesta lakiluonnokseen ei nähdäksemme muuta merkittävästi vallitsevaa tilannetta.

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

34 § Yleiskaavan sisältövaatimukset

On hyvä, että sisältövaatimukseen on lisätty kirjaus ”lisääntyviin sään ääri-ilmiöihin ja tulvariskeihin varautumiseen sekä kunnan hulevesien hallinnan toteuttamisen edellytyksiin.”

41 § Yleiskaavan ja asemakaavan yhteiskäsittely

Yhteiskuntakehityksen kannalta on tärkeää, että lakiin on lisätty kirjaus yleiskaavan ja asemakaavan yhteiskäsittelyn mahdollisuudesta.

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

68 § Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityiset sisältövaatimukset

Luonnokseen on lisätty maininta, että on huolehdittava, että ”suunniteltu tuulivoimarakentaminen ei aiheuta merkittäviä haitallisia maisemavaikutuksia.”

Tuulivoimakaavoituksessa on yhdeksi keskeiseksi näkökulmaksi noussut hankkeiden maisemavaikutukset, joita tutkitaan hankkeittain sekä yhteisvaikutuksina muihin hankkeisiin. Kirjaus on haastava, sillä ihmiset kokevat asian ja vaikutukset eri tavalla. Siinä missä toinen pitää hanketta maisemaan soveltuvana, toinen ei välttämättä pidä hanketta soveliaana lainkaan. Lopulta oikeus linjaa, mikä on maisemaan soveltuvaa toimintaa ja mikä ei.

Luonnokseen on myös lisätty, että ”tuulivoimala on sijoitettava vähintään kahdeksan kertaa tuulivoimalan kokonaiskorkeuden etäisyydelle olemassa olevista asuinrakennuksista ja rakentamisluvan saaneista asuinrakennuspaikoista sekä asemakaavassa tai 40 tai 73 §:ssä tarkoitettussa yleiskaavassa osoitetuista asuinrakennuspaikoista.”

Tähän saakka tuulivoimaloiden sijoittumista on ohjattu erillisillä selvityksillä, jota on pidetty hyvänä. Kiinteä etäisyysvaatimus ei perustu todellisiin vaikutuksiin, vaan on enemmänkin laskennallinen arvo. Etäisyysvaatimus tulee rajoittamaan merkittävästi tuulivoimarakentamista harvaan asutussa maassamme.

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

Aurinkovoimaa koskeva osuus on kokonaan uusi. On erittäin tärkeää, että aurinkovoimarakentamista ohjataan yhteisillä määräyksillä, jotka ovat selkeitä ja tasapuolisia.

Laki luonnokseen on kirjattu, että on huolehdittava, että ”aurinkovoimarakentamista ei osoiteta merkittävässä määrin metsämaalle”. Käsitteenä ”metsämaa” kaipaa selvennystä, mitä tämä käytännössä tarkoittaa.

On myös hyvä tunnistaa, että osissa kuntia on määritelty laajoja peltoalueita valtakunnallisesti arvokkaiksi maisema-alueiksi (VAMA2021), jotka osaltaan rajoittavat rakentamista. Yhteisvaikutukset VAMA2021 ja em. lakikirjauksen myötä rajoittavat aurinkovoimarakentamista merkittävästi myös Ylivieskan alueella.

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

Kaupunki pitää tärkeänä, että kaavoitusmenettelyyn liittyviä kirjauksia selvennetään lainsäädännössä.

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

Asemakaavoja ja yleiskaavoja on laadittu yhteistyössä alueen toimijoiden ja maanomistajien kanssa. Lakikirjauksen ei sinällään katsota tuovan lisäarvoa maanomistajan oikeuksiin.

Vaikka kaavoja laadittaisiin jatkossa yksityisen toimesta, jää kaavojen ohjaus ja hallinnollinen toiminta kuntien vastuulle. On tärkeää tunnistaa, että ohjaus on erittäin tärkeää ja tulee työllistämään viranomaisia. Ohjaamisen ja hallinnoimisen kustannukset tulee voida periä hankkeesta vastaavalta taholta.

Koemmentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

Kaupunki pitää hyvänä, että tiedoksianto koskevaa osuutta selkiytetään lainsäädännössä.

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

Lakiluonnoksen mukaan ”valitusoikeus sellaisesta asemakaavasta, joka laaditaan voimassa olevan yleiskaavan alueelle yleiskaavan ohjausvaikutuksesta poikkeamatta, on niillä, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.”

Kaupunki pitää tärkeänä ja hyvänä uudistuksena, että valitusoikeus rajataan heihin, keneen kaavan vaikutukset tosiallisesti ulottuvat.

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto ja voimaantuloa koskevat säännökset

Ei lausuttavaa.

Kommentti luvusta 20 Erinäiset säännökset

Ei lausuttavaa.

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Ei lausuttavaa.

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislainsi)

Ei lausuttavaa.

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

46 § Sijoittamisen edellytykset suunnittelutarvealueella

Lakiesityksen mukaan sijoittamisedellytyksien mukaan pinta-alaltaan yli 10 hehtaarin aurinkovoimarakentaminen vaatii asemakaavan. On erittäin tärkeää, että aurinkovoimarakentamista ohjataan ja että tämä perustuu selvityksiin ja vaikutusten arviointiin. Aurinkovoimarakentamisen ohjaamiseen tulee kuitenkin riittää yleiskaavataso erilaisine taustaselvityksineen. Asemakaavan laatiminen useasti haja-asutusalueella sijaitseviin laajoihin kokonaisuuksiin ei pidä olla itsestään selvyyttä, jota lailla ohjataan.

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Laitila Merja-Liisa

Ylivieskan kaupunki - kaupunginhallitus 23.6.2025 § 212